№ 73 Dąbrowa Górnicza Środa 28 Marca 1917 r. Rok III.

Prenumerata: w Dąbrowie miesięcznie 2 K 50, z odnoszeniem do domu 3 Kor. W okupacyi austryackiej w Austryi z przes. poczt. 3 Kor. W okupacyi niemieckiej 3 Kor. 30 h.

Cena za egzemplarz: w Dąbrowie 8 groszy w kraju 10 groszy.

GAZETA POLSKA

wychodzi codziennie z wyjątkiem dni poświątecznych o godz. 8 rano.

Cena ogłoszeń

Nadesłane za wiersz drobnego pisma przed tekstem 90 hal. Reklamy bezpośrednio po tekście a przed ogłoszeniami 1 kor. Zwyczajne za wiersz sześciołamowy po 20 hal. Nekrologi za wiersz po 60 hal. Za wiersz tekstowy 2 kor. Drobne po 6 hal. od wyrazu.

Redakcya: ul. Króla Jana Sobieskiego № 2. otwarta od 11 rano do 7 wiecz.
Administracya: ul. Króla Jana Sobieskiego otwarta od 7 rano do 7 wiecz.
Rękopisów Redakcya nie zwraca.—Listów nieopłaconych nie przyjmuje się.

FILIE: w BĘDZINIE, Nowy Rynek, Cukiernia W-go Czerwińskiego. w SOSNOWCU, ul. 3. Maja 14. w ZAWIERCIU, ul. 3 Maja 11.
Sprzedaż pojedyńczych egzemplarzy wszędzie, gdzie znajduje się wywieszka: „Gazeta Polska tu do nabycia".

Z rewolucyjnego zamętu w Rosyi.

Rzekoma ucieczka cara.

Z Kopenhagi doniesiono onegdaj iż przybywający do Haparandy podróżni opowiadają, że w Finlandyi obiega pogłoska o ucieczce cara z Carskiego Sioła.

Pociągi na kolejach finlandzkich podlegają ścisłej rewizyi a oficerowie poświadczają, iż idzie w tym wypadku o osobę byłego cara.

„Sztokholm Tidningen" donosi z Haparandy, że car istotnie uciekł i to już we wtorek wieczorem. Ucieczka miała nastąpić tym samym samochodem, który przywiózł cara do Carskiego Sioła. Do gubernatora w Uleaborgu wysłano list gończy, w którym nakazano nadzwyczajne środki ostrożności celem przeszkodzenia ucieczce cara (którego w danym wypadku należy aresztować) przez granicę finlandzką. List gończy nosi podpis szefa komitetu bezpieczeństwa narodowego Czecheidzego.

Wbrew tym wieściom petersburska agencya telegraficzna donosi, że wiadomości powyższe są wręcz zmyślone. Car nie uciekł.

SZTOKHOLM (TBK). Paweł Winogradow, prof. uniwersytetu petersburskiego w przejeździe do Oksfordu oświadczył korespondentowi „Dagens Nyheter", że pogłoska o ucieczce cara nie zasługuje na wiarę.

Generałowie wobec rewolucyi

RZYM. Ag. Stefani donosi, iż generał Ruzski wraz z podlegającemi mu wojskami złożył przysięgę wierności prowizorycznemu rządowi. O uczynieniu tego samego doniósł komendant wojsk kaukaskich gen. Judenie (?). Generał Everts, komendant środkowej części frontu zachodniego podał się do dymisyi; następcą jego został gen. Leszycki. Minister wojny Guczkow odjechał na front.

Rząd tymczasowy pozwolił carowi na czytanie gazet.

Ku republice.

KOPENHAGA (w. wł.) Z Helsingforsu donoszą o pojawieniu się w Petersburgu manifestu rewolucyjnego, skonfiskowanego przez rząd tymczasowy. Prąd zmierzający do stworzenia republiki coraz silniejszy. Wybory do konstytuanty podobno już w toku. Radykalna partya pracy rozwija gorączkową działalność, a w sztokholmskich kołach socyalistycznych sądzą, że uzyska większość.

Kadeci za republiką.

PETERSBURG (TBK). Centralny Komitet i frakcya parlamentarna stronnictwa konstytucyjno-demokratycznego oświadczyły się podczas narad nad przyszłą formą rządu za wprowadzeniem demokratycznej republiki.

Odpowiednie sprawozdanie i wnioski zostaną przedłożone zjazdowi stronnictwa, mającemu odbyć się 7 kwietnia w Petersburgu.

Autonomia kresów.

MEDYOLAN (TBK). „Corriere della Sera" donosi o opracowywaniu autonomii dla Estonii. Także i narody kaukaskie rozpoczynają agitacyę celem osiągnięcia samorządu.

O wydalenie Romanowych.

HAGA (w. wł.). Partya rewolucyjna w Rosyi domaga się konfiskaty domenów carskich i majątków cerkwi prawosławnej, dalej **wydalenia z granic państwa wszystkich członków dynastyi panującej** oraz natychmiastowego ogłoszenia republiki.

Tymczasowy komendant armii.

PETERSBURG. Biuro Reutera donosi, że W. ks. Mikołaj został usunięty z naczelnego dowództwa armii; tymczasową komendę aż do mianowania następcy objął gen. Aleksiejew.

Uzbrojenie proletaryatu.

KOPENHAGA (w. wł.) „Sozialdemokraten" donosi, że przewodniczący Centr. Komitetu socyalistycznego otrzymał od rewolucyonistów rosyjskich w Szwajcaryi następujący telegram:

„Nasza taktyka wzbudziła absolutną nieufność. Musimy mieć się na baczności. Jedyną gwarancyą bezpośredniego głosowania **przy wyborach do konstytuanty jest uzbrojenie proletaryatu.**

8-godzinny dzień pracy.

RZYM. (Ag. Stefani). Komitet robotniczy w porozumieniu z przemysłowcami okręgu petersburskiego ustanowił 8-godzinny dzień pracy. Zmiana ta ma być wprowadzona w całej Rosyi.

Widmo pruskiego sierżanta.

PETERSBURG. (B. R.) W manifeście nowego rządu powiedziano: Nieprzyjaciel będzie się starał wyzyskać każdą słabość wielkich armii na froncie rosyjskim. Wiosna oswobodzi znów jego flotę. Stolica nasza będzie znów zagrożona. Zwycięstwo nieprzyjaciela oznaczałoby zgniecenie wolności Rosyi. Sierżant pruski obrabowałby naród rosyjski z wszelkiej wolności i oddałby znów carowi panowanie nad ujarzmionym ludem.

Rewolucya potrzebuje — pieniędzy.

PETERSBURG (Pet. Ag. tel.). Proklamacya rządu prowizorycznego głosi: Ponieważ wstrząśnienie podstaw naszego gospodarstwa narodowego w czasie trwania wojny byłoby niesłychanem i niedo naprawienia nieszczęściem dla kraju oświadcza rząd prowizoryczny, że uczyni sumiennie i bez wachania zadość wszystkim pieniężnym zobowiązaniom starego rządu. Podatki, cła i t.d. należy ściągać taksamo jak dotychczas. Rząd zaleca władzom państwowym jaknajdalej posuniętą oszczędność w wydawaniu pieniędzy publicznych. Ponieważ wojna pochłania niesłychane sumy nie będzie rząd mógł cofać się przed podwyższeniem niektórych podatków. Jednakowoż nowy, opracowywany obecnie plan podatkowy rozdzieli wszystkie ciężary na rozmaite klasy społeczne równomiernie, wedle ich siły płatniczej.

Nowy kurs św. Synodu.

ROTTERDAM (TBK.) Petersburski korespondent „Timesa" donosi, że powołanie Włodzimierza Lwowa na prokuratora św. Synodu, witają liberalni dostojnicy kościoła prawosławnego, jako zapowiedź nowej ery.

Wszyscy biskupi, zwolennicy starego rządu, zostali usunięci.

Oznaki rozprzężenia.

BERLIN (TBK). Według sztokholmskiej depeszy „Lokalanzeigera" liczni obcokrajowcy opuścili Rosyę udając się do Szwecyi. Według ich zdania wypadki obecne są tylko początkiem nowych katastrof. Nawet najgorliwsi przyjaciele Rosyi i koalicyi wątpią w możliwość stworzenia przez rewolucyę skutecznej organizacyi i oświadczają że zupełnie widoczne są o z n a k i p o c z y n a j ą c e g o s i ę r o z p r z ę ż e n i a. Podczas rozruchów zastrzelono 8 Anglików i 1 Duńczyka. Socyalrewolucyoniści usiłują podburzyć ludność przeciw Anglikom, natrafiają przytem na grunt podatny. Wbrew urzędowym doniesieniom ocenia się liczbę zabitych na **conajmniej 20.000.**

Komunikat austryacki.

WIEDEN, 25 marca. (Urzędowo).

NA FRONCIE WSCHODNIM. Na zachód od Łucka po naszej stronie udatne przedsięwzięcie wypadowe. Zresztą nic ważniejszego.

NA FRONCIE WŁOSKIM. Na wyżynie Krasu wdarły się wczoraj rano nasze patrole bojowe koło Konstajnewicy do pierwszej linii nieprzyjacielskich umocnień; wyparły włoskie placówki i powróciły w myśl rozkazów na nasze pozycye. Popołudniu był na wyżynie bardzo żywy ogień działowy. Koło przełęczy Stiefskiej odparły nasze wojska— wśród ciężkich strat nieprzyjaciela—atak na Monte Scorluzzo.

NA FRONCIE POŁUDNIOWO-WSCHODNIM. Nic nowego.

WIEDEN 26 marca. (Urzędowo).

NA FRONCIE WSCHODNIM. Na północ od doliny Csobanyo rozbił się atak rosyjski. Zresztą nic ważniejszego.

NA FRONCIE WŁOSKIM i POŁUDNIOWO WSCHODNIM nie było żadnych szczególniejszych zdarzeń.

v. Höfer.

Komunikat niemiecki.

BERLIN, 25 marca. (Urzędowo):

NA FRONCIE ZACHODNIM. Na południowy wschód od Ypern działały skutecznie nasze miotacze min. W związku z tem posuwający się naprzód nasi wywiadowcy zastali rowy nieprzyjacielskie zupełnie zniszczone i bez nieprzyjaciela, który się wycofał. Koło Beaumetz, Roisel i na wschód od kanału Crozat zetknęły się nieprzyjacielskie wypady z naszemi ubezpieczeniami, które wyrządziwszy nieprzyjacielowi szkodę wycofały się w myśl rozkazów.

W potyczce pod Oregny na północny wschód od Soissons odrzucono bataliony francuskie z ciężkiemi dla nich stratami. Koło Soupir wdarły się nasze wojska atakowe do linii francuskich i powróciły z 60 jeńcami. W walkach napowietrznych **stracili Francuzi i Anglicy 17 latawców.**

NA FRONCIE WSCHODNIM P zy wycieczce koło Sammen (?) nad Dźwiną wzięliśmy do niewoli 21 Rosyan. W wielu punktach ożywiała się od czasu do czasu działalność ogniowa.

NA FRONCIE MACEDOŃSKIM. Na północ od Monastyru oczyściły nasze patrole pozostawione przed pozycyą gniazdo strzeleckie.

BERLIN 26 marca. (Urzędowo).

NA FRONCIE ZACHODNIM. Na południowy zachód od Saint Quentin uderzyły nasze wojska na siły francuskie jakie przeszły przez Somme i kanał Crozat, zadając im w gwałtownej walce ciężkie straty. Zabrano **100 jeńców, liczne karabiny maszynowe i jedno działo piechoty.** Liczne ataki przeciw naszym wysuniętym naprzód oddziałom na wschód od Ailette, Grun des oraz przeciw linii Leuilly—Nieuville zostały odparte ze stratami dla atakujących.

Nieprzyjaciel stracił w walkach napowietrznych **11 samolotów.**

NA FRONCIE WSCHODNIM i MACEDOŃSKIM położenie niezmienione.

v. Ludendorff.

Wojna łodzi podwodnych.

Rozszerzenie strefy zakazanej.

BERLIN (TBW). Rządy państw neutralnych zostały zawiadomione, że odtąd wdrożoną zostanie walka przeciw wszelkiemu ruchowi okrętów na oceanie Lodowatym na wschód od 24 stopnia wschodniej długości i na południe od 75 stopnia północnej szerokości, wyjąwszy wody norweskie. Udające się w te części oceanu statki neutralnych czynią to na własne ryzyko. Poczyniono jednak zarządzenia, by statki neutralne już w drodze będące albo chcące jeszcze opuścić porty do dnia 5 kwietnia nie były atakowane bez szczególniejszego ostrzeżenia.

80.000 ton.

BERLIN (TBW). Poza ogłoszonymi w przeciągu marca, zatopiły nasze łodzie podwodne w dniach ostatnich 25 parowców, 14 żaglowców i 35 statków rybackich o łącznej pojemności 80.000 ton.

Ameryka prowadzi wojnę...

WASZYNGTON. (TBK). „Associated Press" donosi, że na wypadek uchwalenia przez kongres stanu wojennego rząd wdroży natychmiastową silną akcyę, by — zaopatrzyć koalicyę w pieniądze i przyspieszyć wyrób amunicyi. Rząd postanowił przygotować się do skutecznego, agresywnego sposobu prowadzenia wojny oraz ochrony żeglugi.

Nie jest jeszcze zdecydowanem, czy nastąpi wysłanie wojsk do Europy; ale armia, flota i wszystkie narodowe źródła pomocnicze są gotowe, by odpowiedzieć wszelkim wymaganiom.

Wojenne przygotowania.

WASZYNGTON (TBK). Departament wojny powołał do służby 14 pułków gwardyi narodowej z różnych Stanów. Prezydent podpisał rozkaz podnoszący stan marynarki do 87.000 ludzi

Chiny zrywają stosunki.

BERLIN (TBK). Poseł chiński poprosił o wydanie mu paszportów.

Wiedeń—Berlin.

WIEDEN (TBK). Minister spraw zewnętrznych hr. Czernin udał się 26 b. m. w towarzystwie radcy legacyjnego hr. Colloredo na konferencyę z kanclerzem niemieckim Bethmanem Hollwegiem do Berlina.

BERLIN (TBK). Austryacki minister spraw zewnętrznych przybył tu na dwudniowy pobyt.

W angielskiej niewoli.

BERLIN (TBK). Według najnowszych wiadomości znajduje się książę Fryderyk Karol pruski istotnie w niewoli angielskiej. W walce powietrznej otrzymał książę postrzał w brzuch i w ramię, skutkiem czego stała się konieczna natychmiastowa operacya. Książęta zawieziono do angielskiego lazaretu, gdzie dotąd się znajduje. Stan jego ma być poważny.

Z włoskiego parlamentu.

ZURYCH (TBK). Izba uchwaliła 283 głosami przeciw 31 odroczyć się aż do czasu, kiedy prezydent ministrów uzna za stosowne zwołać ją ponownie.

Powrót jeńców cywilnych.

Sprawa powrotu cywilnych jeńców — Polaków, której załatwienie w myśl życzeń społeczeństwa polskiego przyrzeczono w listopadzie u. r., została w tych dniach doprowadzoną ostatecznie do pomyślnego końca. Komisya, złożona z delegatów ministerstwa wojny i lubelskiego Jeneralnego Gubernatorstwa dokonała przeglądu wszystkich obozów jeńców i uchwaliła natychmiastowe uwolnienie i odesłanie do miejsc zamieszkania około 1500 osób.

W urzeczywistnieniu tej uchwały i mimo zachodzących trudności transportowych odesłano w dniu 17 b.m. pierwszą partyę, w dniu 18 go b. m. zaś drugą partyę t. j. razem mniej więcej siódmą część ogólnej liczby internowanych do obszarów Polski, pozostających pod zarządem c. i k. armii. Plan powrotu ułożono w ten sposób, ażeby wszyscy uwolnieni przed świętami Wielkanocnemi zdążyli do swoich miejsc rodzinnych.

„Koło popierania Rady Stanu".

OLKUSZ, 24 marca 1917.

Odbyło się tu wczoraj zebranie najpoważniejszych osób z miasta i okolicy, na którem p. inż. Mińkiewicz przedstawił szczegółowo obrady zjazdu obywatelskiego w Warszawie z 16 i 17 bm. tudzież obecną sytuacyę polityczną.

W ożywionej dyskusyi, jaka się z referatu wywiązała, poruszano najważniejsze pytania naszej narodowej sprawy, — a tok obrad i wszystkie przemówienia zdradzały gorące pragnienie służenia T. Radzie Stanu bez zastrzeżeń.

Zebranie postanowiło jednogłośnie na wniosek p. Machnickiego stworzyć w Olkuszu stowarzyszenie polityczne pod nazwą „Koło popierania Rady Stanu", obejmujące swą akcyą cały powiat olkuski. Statut, częściowo już opracowany, czeka tylko ostatecznego zredagowania przez Komisyę ad hoc wybraną i zatwierdzenia ze strony władzy.

Dalej postanowiło zebranie zwołać do Olkusza na najbliższy termin wielki wiec z całego powiatu celem omówienia bieżących spraw politycznych.

Zanosi się więc u nas na poważnie i szeroko zakrojoną, jawną akcyę na zasadzie programu Rady Stanu.

Wasz.

Będzin wobec Rady Stanu.

W niedzielę na zwołanym przez Klub obywatelski wiecu, uczestnicy Zjazdu Krajowego zdawali sprawozdanie z przebiegu obrad tegoż zjazdu. Przemawiali pp. Zaleski, Kaczyński i Jadczyk. Przyjęto następującą rezolucyę:

„Mieszkańcy m. Będzina, zebrani na wiecu w dniu 25 marca 1917 r. w Klubie Obywatelskim, wysłuchawszy sprawozdania ze Zjazdu krajowego i deklaracyi Rady Stanu w sprawie Legionów, wyrażają dla Rady Stanu, jako dla swego prawowitego rządu najgłębsze uznanie i całkowitą solidarność i posłuszeństwo. Zdając sobie sprawę, że bez wojska niemożliwą byłaby odbudowa Państwa Polskiego, a organizowanie wojska niemożliwe bez Legionów, jako jego kadrów, wyrażają życzenie, by Rada Stanu, po usunięciu zewnętrznych przeszkód, jaknajprędzej wydała rozkaz zorganizowania, drogą werbunku, wojska polskiego, opartego na kadrach i uzupełnienia go w jaknajkrótszym czasie drogą przymusowej rekrutacyi."

Rezolucyę tą przyjęto burzą oklasków.

Rosyanie w Galicyi.

Petersburska Agencya Telegraficzna z 4 marca zamieszcza następujący komunikat z Kijowa:

W rozkazie do armii frontu południowo-zachodniego odwołano wolny wjazd do miast i miejscowości wchodzących w skład generał gubernatorstwa galicyjskiego, znajdujących się na wschód od linii Tarnopol—Czortków — Kołomyja—Kuty—Ickany—Suczawa. Od tąd wymagane są znowu specyalne na to pozwolenia. Do Czerniowiec dojazd wolny jest przez Nowosielce.

„Russkoje Słowo" pisze, iż głównodowodzący armiami frontu południowo-zachodniego, gen. Brusiłow, wydał rozporządzenie, aby właściciele gruntów rolnych i warzywnych na okupowanych przez wojska rosyjskie terenach Galicyi i Bukowiny przystąpili obowiązkowo z nadejściem wiosny do pracy na roli. W przeciwnym razie właściciel ziemi karany będzie więzieniem do 3 miesięcy lub grzywną w wysokości do 3 tys. rubli. Ponadto władze mają prawo grunta takie sekwestrować.

Kronika.

Kalendarzyk. Dziś Wtorek Jana Damasc. B. D. K.
Środa Jana Kapistrana W. Syksta.
Czwartek Eustazego Op., Cyryla M.
Wschód słońca 5 50.—Zachód 6 22

Od Redakcyi. Z powodu reorganizacyi pisma, o czem bliższe szczegóły znajdą Czytelnicy w dziale ogłoszeniowym, okazał się koniecznością kilkudniowy wyjazd redaktora. Okoliczność ta oraz chwilowy brak papieru zmusiły nas do zmniejszenia rozmiarów pisma na czas krótki. Począwszy od środy będzie „Gazeta Polska" wychodziła znowu w dawnym formacie; chwilowy zaś uszczerbek postaramy się wynagrodzić naszym czytelnikom wprowadzeniem wydania poniedziałkowego i dodatków niedzielnych.

Plotki o Radzie Stanu. W ostatnich dniach krążą po mieście sensacyjne plotki, jakoby członkowie Rady Stanu podali się do dymisyi i t. p., wywołując zrozumiałe zaniepokojenie i wzburzenie umysłów. Na podstawie autentycznych informacyi z Warszawy możemy oświadczyć, iż pogłoski te pozbawione są podstawy. Rada Stanu ma do pokonania wielkie trudności, sytuacya jej jednak w obecnej chwili jest pomyślna. W każdym razie fakt tak doniosły, jak dymisya jej członków, nie byłby utrzymywany w tajemnicy przed społeczeństwem.

Zgon ks. arcybiskupa Kluczyńskiego. W Jałcie d. 28 lutego zmarł arcybiskup metropolita mohylowski, ks. Wincenty Kluczyński.

Polska kasa pożyczkowa. „Deutsche Warschauer Zeitung" donosi następujące szczegóły o przyszłej polskiej walucie, którą kasa polska ma wypuścić.

Z wyglądu będą miały banknoty polskie wszystkie cechy czysto polskiego pieniądza. Z udziałem artystów polskich wykonane zostały banknoty, w formie i wykończeniu przedstawiające się bardzo korzystnie. Na każdym banknocie znajduje się biały orzeł polski w polu czerwonem, tekst utrzymany jest w języku polskim.

Jednocześnie z tymi banknotami polskimi, które wydane będą, jako ½ markówki, 1-markówki, 2-markówki, 5-markówki, 10 markówki, 20-markówki, 50 markówki, 100-mark wki, 500-markówki, 1,0 0 markówki, na zasadzie rozporządzenia mennicy z dnia 26 lutego 1916 roku, wypuszczona będzie moneta zdawkowa, wartości 5, 10 i 20 fenigów. Wobec tego ustanie dający się silnie odczuwać od pewnego czasu brak drobnej monety. I na tych monetach znajduje się orzeł polski; napisy są w języku polskim.

Przyjmowanie uczniów z obszarów Królestwa Polskiego, pozostających pod zarządem sprzymierzonych mocarstw do szkół średnich w Austryi.

Poddani Królestwa Polskiego, polskiej narodowości, których rodzice są przynależni lub mieszkają w obszarach Polski, pozostających pod zarządem c. i k. armii lub armii sprzymierzonej mogą być przyjmowani w Austryi do wszystkich szkół średnich zakładów naukowych. To samo zastrzeżenie odnosi się także do rosyjskich poddanych narodowości polskiej.

Przyjęcie do tych zakładów może jednakże nastąpić tylko na podstawie wystawionego przez właściwą władzę wojskową lub cywilną świadectwa lojalności kandydata i jego rodziny, oraz po uprzedniem podaniu do wiadomości właściwej krajowej władzy bezpieczeństwa danego zakładu naukowego bliższych dat, odnoszących się do osoby kandydata.

Ukaranie miasta. Gmina miejska Grojec, została skazana na zapłacenie grzywny w wysokości 2000 M., ponieważ w jej obrębie przecinano i niszczono złośliwie przewody telefoniczne.

Zwracamy uwagę czytelników na załączone do n-ru dzisiejszego „Zaproszenia do wzięcia udziału w Król. Węg. Uprzyw. 38 Loteryi Klasowej.

Z Będzina.

(b) **Rocznica Kościuszkowska.** W celu uczczenia rocznicy powstania Kościuszkowskiego dyrektor szkoły miejscowej p. E. Winkler wygłosił w niedzielę odczyt.

W przemówieniu swym prelegent dał słuchaczom życiorys naszego bohatera narodowego i oświetlił ważniejsze wydarzenia powstania.

W zakończeniu przytoczywszy dwa punkty testamentu Tadeusza Kościuszki, wskazał, że wolę przedśmiertną naszego bohatera dziś mamy możność czynem uwieńczyć. A wolą tą jest walka na śmierć i życie z moskalami i miłość wzajemna braci-polaków.

Z Sosnowca.

(s) **Wieczór Kościuszkowski** odbył się w niedzielę d. 25 bm. o godzinie 7,45 wieczór w Sali Związku Żelaznego na Pogoni. Wieczornica ta zapowiedziana od paru dni ściągnęła moc publiczności i młodzieży szkolnej.

Feryе świąteczne we wszystkich szkołach miejscowych rozpoczną się 1 kwietnia i trwać będą do 17 kwietnia.

Redaktor i wydawca: Wiktor Mondalski. Drukarnia J. Lewicki i E. Mirek w Dąbrowie, ul. 3-go Maja L. 4.